

Q a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 10. Zettortdeenâ 11tâ Merz 1843.

Râ ar kristigu tizzibu schim brihscham
eet paganu=semme's.

Zif jaw lassitaji sinnahs, ka fenn laikeem dauds kristigi mahzitaji dohdahs us zittahm semmehm, fur Jesus mahziba un pateefibas-gaisma wehl naw atspihdejusi, tur to preezas-mahzibu fluddinaht teem paganeem, kas wehl fehseh tumfiba un nahwes ehnâ. Zhpaschi Engländersemme jaw preeksch dauds gaddeem tahdas beedribas faderuschahs, kas par to gabda, lai Jesus gaisma wissur atspihd. Schahs beedribas fuhra us tahdahm semmehm mahzitajus, fo missionarus, jeb paganu-mahzitajus fauz. Scheem missionareem deesgan gruhri klahjahs; wisspirmak winneem ta semmes-walloda jaismahzahs un tad jafahk tas darbs, tas gruhrais darbs, tahdus zilwekus, furru dabba nifnu swehru dabbaï gan drihs libdsiga, atgreest us meera=zellu. Daschuris schahds darbs nemas ne grihb isdohtees un daschâs weetas tahdi mahzitaji paschi faru dshwibu pasaude. Laimigaki tur tas darbs isdohdahs, fur walbineeki paschi winnu mahzibas peeneem; tur drihsak ir pawalstneeki padohdahs appaksch to saldu juhgu un usneem to weeglu nastu, kas auglus nefs muhschiba. Bet fur jaw walbineeki tai gaismai pretti spahrdahs, tur appakschneekeem, kas to pateefibu atsinnschi un pee tahs paleek, irr dauds fo zeest. Tahdus waija un spihdsina wissadi un ar paschu nahwi noteesa, kad tee pee farwas apnemshanas paleek un ne greeschahs atpakkal pee paganu tizzibas. Tahdus, kas tizzibas dehl teek nonahweti, jaw no wezzeem laikeem fauz par affinsleezineekeem.

Utrohdahs leelâ juhâ, ne tahk no Afrikas, leela falla, fo Madagaskar-fallu nosauz. Tur

arri preeksch kahdeem gaddeem missionari to preezas-wehsti sahze fluddinaht, un dauds, dauds dwehseles atgreese pee ta Kunga, kas spehj paschus mirronus no nahwes peezelt, prohti pee Jesu Kristu to pasaules Pestitaju. Zhpaschi winneem labbi isdewahs tad, kad patz tahs fallas walbineeks jeb kehniensch, to pateefigu gaismu atsinne par to weenigu dwehseles patwehrrumu un Jesus mahzibas peenehme. Bet, kad schis kehniensch mirre, tad gan slisti klahjahs teem, kas pee kristigas tizzibas turrejahs. Tadehl schis stahsis, fo taggad lassitajeem zelsim preekschâ, rahdihs:

Râ teem kristigas tizzibas zeenitajeem
Madagaskar-fallâ klahjahs.

Tas kehniensch Madama wahrda, kas ne fenn tur walbija, bija teem missionareem jeb paganu-mahzitajeem wehlejis schinni fallâ kristigas skohlâs eetafihht un teem paganeem to preezas-wahrdu pasluddinaht. Wiini ne darbojahs welti; Deewa wahrdu labbprahht lassija, un dauds laudis sapulzinajahs to jauku wehsti par Jesu Kristu klaufitees. Bet kad kehniensch bij nomirris, tad kehneene, kâ atraitne sahze walbiht. Schi bija kristigai tizzibai eenaidneeze, un tad nu eesahzahs behdigi laiki, fur tohs Kristus tizzigus gauhschi waijaja. 1835tâ gaddâ schi pawehleja lai kristigu tizzibu nemas wairs ne apleezinajoht un ne audsinoht. Bet tomehr missionari, zif spehdami, darbojahs un ta tizziba auatojahs un wairojahs lohti. Rahdi peeztuhkstoschi paganu behrni gahje kristigas skohlâs, un dauds peeauguschi zilweki paschi labbprahht bij apnemuschees mahzitees lassihht, tâ, kâ tad jaw wairak tuhkstoschi eedshwotaji sapratte swehtus rakstus lassihht. Diwi luhgshanas-nammi bij usbuh-

wehti un ikreis, kad Deewa wahrduš turreja, tee bija gluschi pilni ar klauštajeem. Rahdi 200 fallas laudis bij swehtā kristibā pee kristigās draudses usnemti. Paschi eedsihwotaji sapulzinajahs sawās mahjās, tiklabb tai pilfatā, kur patte kehneene dsihwoja, kà arri ap pilfatu kahdās 20 weetās, Deewu peeluht un lassih winna preezas-wahrdu. Gan drihs jaw wissa bihbele bij winnu wallodā pahrtulkota un laudim isdalita. Jauna testamente un Dahwida dseefmas tikke sewischki winnu rohtās dohtas. Kad nu kehneene aisleedse kristigu tizzibu daudsmah, tad waijadseja wisseem, kas schai tizzibai peekehrahš, arri wissas strahpes us sewi nemt, ko waldischana nospreede. Wairak kà simts farrawirneekus no sawa gohda-annata nomette, un wissus, kas paschi bij mahzijuschees lassih, kas bij kristigās basinjās gahjuschi, un sewischki tohs kas sawās mahjās paschi peeluhtschanas bij turrejuschki, sohbiya, un tahs augschā peeminetas pawehleschanas us tahdu wihs padarrija, ka diwi lihds trihs tuhstoschi zilweki us weenreis leelās behdās fritte. Bet pee tam ween ne palikke, arri affinis islehja. Ta pirma, ko waijaja, bija kahda seewa, Nawarawawi wahrda. Sek am schi wehl ne bija palikkuse par tizzigu, tad ta sawecim elka-deeweem stipri kalpoja. Bet kahdureis schi bija farunnajusees ar kahdu no sawas zits laudim, kas jaw bij tizzigs, un schis to usmohdinaja un sahze prassih, kà schi no ta platta zetta warretu notikt noht un ee-ee zaur teem schauereem wahrteem us to muhschigu dsihwoschanu. Ne ilgi pehz tam winna eepastmahs ar kahdu missionari, un tad no Deewa schehlastibas, winnas fids pawissam atwehras. Winna nu palikke par wiss dedsigako stary teem atgreestcem paganeem un pirkahs leelu nammu kehneenes pilfatā tur sawas luhgschanas-stundas turreht. Dschreis schinni uammā sapulzejahs arri to tizzigu draudse.

Winna weenteefigi un pedfigi ar labbu preeksch-sihmi swehti dsihwoja un pastubbinaja daudis laudis Deewa wahrduš klauštees un mahzitees. Par to nu winnas nahburgi apskaitahs, un 3

no winnas paschas fullaineem to waldischana usdewe. Nu bij winna pee tam mainiga, ka effoht luhgschanas-stundas eetaisijuse; swehtus rakstus pirkusees un swehtdeenu swehtijuse. Ap to paschu laiku bij weens no teem augstakeem teefas-kungeem zitta dehl no sawa fullaina apsubdehts, bet tas gribbedams no wissas launas listas glahbrees, bij pasteidsees tahdu likkumu eezelt, kà tahds kalps, kas ko prett saweem Kungeem subsoht, ne effoht wairs pretti nemmams. Kad nu ta gaspascha Nawarawawi no saweem fullaineem tappe apsubdseta, tad schis likkums winnai arri par labbu nahze, un schoreis tikai ar kahdu naudas-strahpi atlaide, un wehl tai bij kahdu laiku zeetumā jawaleek. Tahs gaspaschas tehws, kas pats bij neatgreests wihrs, us teem fullaineem gauschi apskaitahs, un tohs likke kehdes sasseht. Kad nu gaspascha no zeetuna bij atlasta winna karsti wehlejahs, schohs nabagus zilwekus pee sawa Pestitaja Jesus Kristus atgreest. Ta ibreja nammu, kas bij labbi tahlu no winnas tehwa-namma, tadeht ween, lai winna tohs trihs fullainus tur warretu pee sewim nemt, un tohs lohpt, waddiht un mahzih. Un tas tai arri isdewahs. Te nu ta peetizzigi un pastahwigi ar teem publejahs un tur flah arri tohs anglus dabbuja redseht, ka tahs opsubdsetaji zittu prahlu dabbuja. Ta par teem Deewu luhdse un raudaja, teekams tee paschi sahze par sewim raudah un sazzih: „Kad mehš redsejam, ka tu pee mums ne atreebees, bet tik mihligi muhs schehloji, tad sabzam dohmaht, ka tawa tizziba laikam effoht labba un taggad paschi sawas firdis sajubtam zif spehziya schi tizziba irr.“ Pehz tam kahdam no schcem fullaineem grubsi flahjahs, tas dabbuja ewangeliuma labbad daudis iszeest. Bet gaspascha zerre, ka wissi trihs Jesus swehtu mahzibu ne aisleegs.

Pehz scha laika gaspaschu lihds ar kahdeem zitteem ohtrureis apsubdseja, ka ne mittejotees lassih un Deewu luhgt. Winnu sanehme, un kad ta ne gribbeja sawu Pestitaju aisleegt, tad pawehleja winnu nonahweht. Bet Deews gribbeja, ka tai nakti, kad rihtā ta agri us sohda-weetu bij weddama, pilfatā breesmigs ugguns-grehš

zehlahs. Tee saldati, kas gaspaschu apwakteja, un tee, kam to bij nomaitaht, arri aismirfe, kas bij pawehlehts, im nu ta sohdiva pakawejahs.

Starp zitteem kristiteem, kas saistiti gulleja, kahda nikna un breesiniga wihra namna, bij arridsan zitta seewina, Nasalama wahrda. Schi zeetuma fehdedama, brihnejahs par to, ka tohs kristitus tif gauschi wajajaja. „Wihreem, ta winna fazzija, kas neds dumwi fahkufchi, neds kahdu apfagguschi jeb apfubdsejuschi, winnu mantas woloupa, un paschus par muhschigeem wehrgeem noteefa. Es teem wajatajeem rahditu, lai jel druszim apdohmajahs, ko darra, lai Deews tohs par to ne sohda.“ Us kahda zitta, kas winnu apmekleja, ta drohschi fazzija: „Es nemas ne bihstohs, bet wairak preezajohs, ka esmu zeeniga, manna Pestitaja deht arri ko launu iszeest; un zerreju, ka es tur weenreis debbefis pee winna dsihwoschu.“ Ta zeetuma-farga seewa sohhs wahrduhs dsirdejuse tohs pasazzija sawam wihram, un schis atkal tam zeetuma wirs-waldineekam jeb ministeram. Tas ministeris us-teize to zeetuma fargu par ustizzamu un labbu wihru, un pawehleja Nasalamu sinaggas dselsu kehdes fahleht. Nu suhtija wehstneffi, Nasalamas wahrduhs kalta-teefai pasazziht. Kad tas wehstneffis bij atnahzis, tad Nasalama to jautaja, kas schim tur bijs jadarra. „Likkam tas bij jaisteiz, ka tu effoht preezajusees,“ tas wehstneffis atvildeja. „Ta?“ Nasalama atvildeja, „es esmu wairak runnajuse un tu effi tif mas is-teizis?“ Tihklis irr ismests, bet putnis warr ismukt! Nu to ar speekeem kuhle un wiss-fimag-galds dselsu kehdes slehdse, bet ta arween garrigas dseefmas dseedaja. „Sawu dsihwibu,“ ta winna fazzija, „es par saweem tizzibas beedreem nodohschu.“ Tubs gan fakkait, ka Nawarawawi nomaitahs, bet ta ne notifs wiss; es tikschu winnas weeta-nofauta.“ Kad nu tas zeetuma-fargu winnai tahs sinaggas kehdes peelifke klahht, fazzidoms: „Es sinnu, ka tu manna raddineeze effi, un ka muins kohpa kapsehta irr; bet kad tu kehmineenei darri pretti, tad es tewis gribbu ne pawissam wairs pasiht. Es zittu ne bihstohs, ka ween to kehmineeni un winnas mini-

sterus; ko schee mihlo, to es arri mihloju, kas teem patihk, tas arri man patihk; kad arri us mannas galwas kahdu sunni gabbalds fagreesu, (schis irr tas wissleelakais kauns Madagaskarfalla un noteek tikween tahdeem burweem ko pee nahwes pasuddina) ja tas winneem irr par preeku, tad tas arri mannim irr par preeku,“ fazzija Nasalama, „tew gan to wajadsetu druszim apdohmaht. Tu patis falki, ka tu taru waldineezi mihlodams wissu panestu, ko ween winna tew usleek. Kad nu tarwai kehmineenei tif gauschi effi padewees, un tu to apdohmatu, tad tew wajadsetu mohstees, ka tu dabbutu redseht, ko tu darri.“ Ur scheem wahrdeem winna gribeja tif dauds fazzih: Kad jaw kahdam laizigam waldineekam tif kohti japaklausa, woi tad ne buhs Deewam dauds wairak paklausih, kas irr tas wissaugstakais Kungs? Woi ne bij winna kalpeem labbpraht winna deht wissu iszeest, ko tas teem usleek?

Pehz Nasalamu no ta zeetuma-farga namma aishwedde, to nahfoscha rihta nomaitaht. Winnu atkal eekalle sawadas dselsu kehdes, lai dabbu wairak mohkas zeest. Schahs kehdes irr fakaltas no rinkeem un stangahm, un ap kahjahm, rohkahm, zella-kauleem un kaklu ta apliktas, ka wissa meesa gauschi fahpigi klué sawilfta, un wissi lohzekli ta fahlehti, ka kad tas zilweks kahda masah lahde buhtu noslohgam. Nifnus mescha swehrus tur arri tapat fahlehts.

Kad nu Nasalamu ohtra rihta aishwedde, to nomaitaht, tad ta preezajahs, ka nu atsihstoht to skaidru pateesibu, un dseedaja garrigas dseefmas pa wissu zellu. Garr basnizu eedama, fur ta bij kristita, winna isfauzahs: „Sche es mannu Pestitaju dabbutu pasiht!“ Sohda-weeta atnahkufi, ta luhdse, lai tai palaujoht zeltos mestees un Deewu peeluhgt, ko arri palahwe. Tad winna lehnem nomeitahs zeltos, atwehleja sawu garru sawam Pestitajam, un ta, zeltos gulledama un luhgdama, to noduhre; jo tschetri bendes, lihdsakschis un pakkala stahwedami, gruhde tai sawus schkehpus ribbas un firdi. Winnas lihki atstahje semme gulloht, lai to tee mescha-sunni aprih, kas tai falla pulkos sanahk,

wissur tur, kur kahdu nomaita, Kad nu Kawarawami ar kahdu draugu, pehz tur atnahze, kur Kasalama bij nodurta, tad kahduš retus kaulus ween wehl airadde, ko tee sunni bij iswasajuschy.

(Turplittam wairak.)

Teesas fluddinaschanas.

Uš pawehleschanu tahs Keiseriffas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsts ic. ic. ic., tohp no Talsenes aprinka teefas, — kad par to, no ta zittfahrtriga Safsmakkes muischas un pagasta teefas ffrihwera Kahrl Kanthien, kas gta September 1841 fluffu no turrenes aischahjis un libds schim wehl naw isklaufruahts, Safsmakke atstahu mantu, kad ta winna parradus atlihdsinaht ne peeteef, pehz Kursemes semneetu likkumu S. 491. no schihs aprinka teefas konkursenospreesta, — wiffi un ikkatri, kam pee tahs Safsmakke atstahstas mantas ta peeminneeta K. Kanthien, kam no teefas puffes preefsch pahrdohschanas termins nolikt, kahdas praffischanas un mekleschanas irr, woi dohma ko pee tahs peerahdiht, zaur scho usaizinati, pee saudeschanas sawas teefas libds 29tu Merz f. g., kas par to weenigu un isflehgschanas terminu nolikti, ar sawahm praffischanam un winnu peerahdschanam woi paschi, woi zaur weetneekeem, kur tahdi wehleti, pee schihs aprinka teefas peeteiktees un teefas spree-

dumu sagaidiht. To buhs wehra likt! Talsene, tai 29ta Janwar 1843.

(L. S.)
(Nr. 134.)

Meerasohjis Zircks.
Sekretehrs Uttelmayer.

Uš pawehleschanu tahs Keiseriffas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsts ic. ic. ic., tohp no Buklaischu pagasta teefas wiffi parradu deweji ta lihdschinniga faimneeka Lauku-Dhglu Krischjahn, kas no mahjahm islikt, un par kurru parradu deht, konkursu spreesta, usaizinati, pee saudeschanas sawas teefas 2 mehneschu starpa, probti libds 17tu April f. g. kas par to weenigu un isflehgschanas terminu nolikt, ar sawahm praffischanam un winnu parahdschanam scheitan peteiktees. Buklaischu pagasta teefa, 20ta Webruar 1843.

(L. S.) ††† Kaäper Rosenber, peesehdetais.
(Nr. 117.) W. Verschnewiz, teefas ffrihweris.

Zittas fluddinaschanas.

Labs maggare nu derriga mobdere warr Krohna Ušmasmuischâ weetu dabhuht. Klaktakas sinnas dabbohn Zelgawas pastes-stanzias nammâ.

Krohna Ušsinumuischâ warr no Jahneem 1843 100 flauzamas gohwis us arrenti dabhuht. Klaktakas sinnaš dabbohn muischâ.

Naudas, labbibas un prezzu tirguš us plazzi. Ribgâ, tanni 5ta Merz 1843.

	Sudraba naudâ.			Sudraba naudâ.	
	Rb.	Rv.		Rb.	Rv.
I jauns dahlderis geldeja	1	33	I pohds kannepu tappe maksahst ar	1	—
I puhrs rudsu tappe maksahst ar	1	30	I — linnu labbakas surtes	1	80
I — kweeschu — —	2	10	I — — fliktakas surtes	1	60
I — meeschu — —	1	—	I — tabafa — —	—	65
I — meeschu = putraimu	1	50	I — dselses — —	—	75
I — ausu — —	—	75	I — sweesta — —	2	50
I — kweeschu = miltu	2	50	I muzza filku, preechu muzza	7	—
I — bihdeletu rudsu = miltu	1	80	I — — wihschnu muzza	7	25
I — rupju rudsu = miltu	1	25	I — farkanas fahls — —	7	—
I — firnu — —	1	30	I — rupjas leddainas fahls	6	—
I — linnu = sehklas — —	2	50	I — rupjas baltas fahls	4	10
I — kannepu = sehklas — —	1	50	I — smalkas fahls — —	4	—
I — kimmenu — —	5	—			

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas puffes: Waldischanas = rahst N. Weitler.
No. 86.